

• 2 •
Σειρά ποντιανών λαογραφικών έπιπλων του Συλλόγου "Φέρος Ποντίων"

άπό την ραδ.σταθ.Μακεδονίας Ε.Ι.Ρ.

• Βιβλιο μηνιανού 53

3-10-1970

• * * * * Σ Η Μ Α * * * * •

Ποντιανοί άντελαλοί.-Λαογραφική έπιπλων του Συλλόγου "Φέρος Ποντίων", - Κείμενο και έπιμελεία Στάθη Βασταθιδηνή.

• * * * * σε μακρόσυρτο ήχο, κουδούνια ήλπι. • * * * *

• Άντελαλοί... μναμνήσεις... νοσταλγίες... καημοί.....

• * * * * σε γοργό ρυθμό, ήρωθιδ. • * * * *

• Άδυντοι ποντιακοί θρύλοι και παραδόσεις

• * * * * το σήμα σβήνει * * * * * *

Ο.- Στήν περιοχή Τσινιάς του Πόντου είναι μάφιερωμένη η σημερινή μας έπιπλωση.

• * * * * λόρα σε υπόβρυση * * * * *

• Λαζήν Τσινιάν έρχουμας, τουνιαλής παιδαίς είναι

το μαχαίρι τά μέσαι μ' ἐν, σήν κουταΐ σ' ἔχ' κ' έρχουμας:

• Από τήν Τσινιά έρχομας, τουνιαλής λεβέντης είμασ. Αρματωμένο πολλημέρι, ξεινινή για τήν ιερη σου, μάρκη τραγουδῆ δ λαζιδες ποιητής τής Τσινιάς, μπευθυνθμενος πρός τήν μελλουσα πεθερά του.

• Άλλα οι Τουνιαλήδες δέν έπιδεικνύουν τήν παλληναριά τους μουδάχα δταν προκειται για την Έρωτα, μι και σε άλλες ένέργειες τους. Εχουν μεί διατερη πίστη στήν παράδοση τής γενιάς τους και διολοθησαν μεί ξεκαριστή πορεία στο διάβα την αίρνων.

• Η έπειρρυθμία τῶν Τουνιαλήδων ήταν γνωστή σε όλες τις περιοχές του Πόντου.

• * * * * ή λόρα σταματή * * * * *

Οι κάτοικοι τής Τσινιάς δέν ξερριζόθηκαν από τις έστιες τους το 1922. Παρέμειναν διετ. Συνεχίζουν στην τέπο τους τις παλιές παραδόσεις. Και δέν θάχ ρειαζόταν ωδ μάφιερώμενες στήν περιοχή τους τούτη τήν έπιπλη, μι δέν είχαν τέσσο στενούς δεσμούς μέ την ποντιακό λαό.

Οι κάτοικοι τής Τσινιάς, μέ τήν κατάκτηση του Πόντου από τούς Τοβριους, δξιολαμβάνηκαν στο δύνολο τους. Άλλα ή περιοχή έχει ιστορία, που χάνεται στη βάθη τῶν αιώνων. Φοίνεις μέ την έποχή τής. Δραχαίας έλληνικής μυθολογίας.

• • • • • Λύρα διαρκείας ένδος λεπτοῦ • • • • •

Ιδ καρδιά τῆς Ιδνιας βρίσκονται κοντά στην παρέλια τοῦ Εύξεινου Πόντου - μερικά από αυτά σε άριστη θέση στην Ελλάδα - μεταξύ πλοιαρίων και ^{Χαροκόπειον} ~~Ερεστόπολης~~. Κατοικούσαν σ' αυτά "Ελληνες" από τῶν Δρέπανο-τάτων χρόνων. Υπάρχει ή παρέμβολη, δτε δ 'Ορέστης με τὸ Πυλάδη, πρίν φθίσουν στὴν Ταυρίδα, πού βρίσκονται στὴν Διένα ώς πλευρά τῶν παραλίων τοῦ Εύξεινου Πόντου, πέρασαν από τὴν περιοχή Ιδνιας, δικού Βρέμαν Θερμή φιλοξενεῖται η ουτά στὸν βασιλεῖον τοῦ ιδρου. Η περιοχή Τέμνιας φυομέζεται τότε θαυμάτια, από τὴν δυνοτάσσα αυτήν προήλθε τὸ λέξη "Τέμνια". Θα - ν φέτα... Ταυρίδα, Τέμνια.

Σε δὴ τὴν διάρκεια τῶν αἰώνων, απὸ τῆς διπολῆς τῶν Ρωμαίων, κατὰ τὴν βυζαντινή περίοδο καὶ Επεικα, σε δὴ τῇ διάρκεια τῆς Αυτοκρατορίας τῶν Κομνηνῶν, οἱ κάτοικοι τῆς Θεανίας ἀποτελοῦσσαν ἀναπόδαπτο τμῆμα τοῦ ποντιακοῦ Ἑλληνισμοῦ. Οἱ Δρέπανοις Ελληνικής παραδόσεις καὶ κατόπιν οἱ Ελληνοχριστιανικὲς παραδόσεις ἦταν ράθιστα ριζωμένες στὴν φύσι τους.

• • • • • ΛΥΡΑ - ΤΡΑΓ • • • • •

Στοδεὶς θεντικὸς καὶ ποντιανὸς ἀγῶνες τῶν Ποντίων οἱ "Ελληνες" κάτοικοι τῆς μεταξύ ^{Τρόπωγων} ~~Ερεστόπολης~~ καὶ πλατάνων περιοχῆς προσέφεραν πολυτελεστές ὑπέρρεοις. Σείθημαν ἀγέρωχος καὶ ὑπερήφανος. "Ουμας, ήρωαν κατρούχοις." Η μάντα τοῦ Διλλούρησκου κατακτητῆς ξέσπασε στὴν περιοχή τους μὲ Ιδιαίτερο πένσο. Οἱ Τενταλῆδες ή ἐπρεπε νὰ γίνουν δλοιαύτωρι απὸ σόνοιδ τους ή νὰ ὑποταγοῦν στὸ θέλημα τοῦ αιληροῦ ἀφέντη. Προτίησαν τὸ δεύτερο μὲ βαρεῖς ιαρδίδ, δικας συνέβη καὶ μὲ "Δλλες περιοχῆς τοῦ Πόντου, π.χ. τὸ Σραυρίν, τὴν περιοχή "Οφενς κ.λ.π." Άλλαξε τότε ή θόη μάτις ζωῆς. Λόρχιτας δημος ταυτόχρονα γιαν φυχινῆ μντέσταση. Στὴν περιοχή Τέμνιας ἔποφαν νὰ μιοδωνται οἱ χριστιανικὲς φαλμοδόσεις, δημος έξακονθλευθοῦσσας ή Ἑλληνικῆ λαλιά καὶ ἀντηχοῦσσαν στὴν ὀτρόσφαιρα τῆς ποντιακῆς τραγούδης καὶ ή λύρα. Καὶ σήμερα τοῦτοι οἱ ἀντελλοις έξακονθλευθοῦσσυ.

• • • • • ΛΥΡΑ - ΤΡΑΓ • • • • •

Σέ δηλη τῇ θεάρικα τῆς τουρκοκρατίας, οἱ ἀλλαξόπιστήσαντες Τονιαλῆδες συμπαριφέρθηκαν πρός τοὺς γείτονάς τους, χριστιανούς Ποντίους, μὲν τρόπο εὐγενικό. Οὐδέποτε παρασύρθηκαν σέ βλαισες ἐνέργειες ἐναπέτιον, τοῦ χριστιανικοῦ πληθυσμοῦ. Δέν ξεχνοῦσαν ποτέ οἰνοντιαλῆδες τὴν ἑλληνική καταγωγή τους. Ἀιδημηταὶ σήμερα μελοῦσιν ^{καὶ} ποντιακή διάλεκτο, διάτηροιν ποντιακά ήθη καὶ ξοιρά, τῇ λόρα καὶ τοὺς ποντιακούς χορούς, ^{τοὺς ξέρεις χορούς} καθὼς καὶ τὰ τραγούδια.

"ΑΥΡΑ - ΤΡΑΓ

"Οταν ἔνας Πρόντεος περνοῦσε διαδ τὴν περιοχὴν Τόνιας, οἱ ιάτοικοι τὸν ὑποδέχονταν σάν συμπατριώτη τους. Τὸν φιλοξενοῦσαν μὲν ίδιαντερη εὐχαρίστηση. Ιελοῦσαν μαζὲ του για τέσ παλιές Ιστορίες, τοὺς ἑλληνικούς Θρησκείας, δ τόνιολης παρακαλοῦσε τὸν χριστιανό συνομιλῆσαι του νί ^{τοῦ οὐρανοῦ έκανεν τὸ μονογένερον γένος τοῦ θεοῦ τηγαναγούσην.} άλλα ξουν θέμα, ~~ποντιακά ταῦτα, ποντιακά ταῦτα, ποντιακά ταῦτα, ποντιακά ταῦτα,~~ ~~ποντιακά ταῦτα, ποντιακά ταῦτα, ποντιακά ταῦτα, ποντιακά ταῦτα, ποντιακά ταῦτα.~~

"ΑΥΡΑ - ΤΡΑΓ

"Πρέπει νί σημειωθῆ, δτε οἱ γάμοι καὶ τάπανηγόρια τῶν Τονιαλῆδων παρουσίασαν πάντοτε ἐντονα χαρακτηριστικά ἑλληνικοῦ χρώματος. Προσκαλοῦσαν αὐτές τές ἐνδηλέσεις τους Ποντίους χριστιανούς διαδ τές γείτονικές περιοχές. Καὶ οἱ ίδιοι πήγανταν ατές διάφορες ἐνδηλέσεις τῶν χριστιανῶν. Πάντως, στό ζήτημα τῆς Θρησκείας ήταν ίδιαντερα προσεκτικοῦς, χωρὶς άμφιβολία, πολλοὶ διό τοὺς Τονιαλῆδες ήταν κρυπτοχριστιανοί, δημος τὴν δοκηση τῶν χριστιανισμού τους καθηγίσανταν ἐπειταλέσαν μὲν πολὺ συνεμπεινό τρόπο. Υπῆρχαν βέβαια περιπτώσεις, δημοι φανέρωναν τὴν χριστιανική τους πίστη σέ χριστιανούς, ἔξορκος τῶν ηθῶν μὲν δικριναὶ στά μάτια, νά μη τό δικαιαλέψουν σέ καιένα.

"ΑΥΡΑ - ΤΡΑΓ

"Οταν ήρθε ή μέρα τοῦ ζερριζωμοῦ, ή φυχὴν βοκύλασα πολλῶν Τονιαλῆδων ήταν μεγάλη. Πολλοὶ ήθελαν μὲν δικαιαλυθοῦν καὶ μὲν διολου-

θήσουν τις χιλιάδες των Ποντίων, πού ζεισυησαν για την Ἑλλάδα. Ἀλλά τούς έκυρεις φόρος μεγάλος, μήπως πληρώσουν δικριβή τούτη την ἀποιλυφή τους. Ἐταν μᾶλλοντες οἱ συνθῆκαις τῆς τραγικῆς ὥρας τοῦ ξερρέωμοῦ διάσημοις. Δέν υπῆρχαν δισφαλεῖς ἐγγυήσεις, διτεῖ θέστατευθοῦν οἱ ιατροί αὐτῶν τὸν τρόπο ἀποιλυπτόμενοι χριστιανοί. Ἐταν ἑποχή, πού ὑφέλεις μέζεις τῆς ζωῆς, π.χ., μνεξιθρησκεία, δλευθερία κ.λ.π., βασινές μρήξεις τοῦ μαθραπισμοῦ καὶ τῆς θειακῆς, ἐποδοποιοῦντα. ~~τέλος της παραγράφου~~

"Ἐτσι, ἡ φυχὴ πολλῶν Τονταλίδων παρέμεινε ύποδουλωμένη. Ποιέις ξέρει, μέχρι πότε οὐ ξεκινούσῃ τῆς ἀντίστασής ~~της~~

"Επίσημέπτες τῆς περιοχῆς Τόνιας σῆματα, βεβαιώνουν, διελαντύρεις κανεῖς έιναι πρόσωπα, πού στῇ μορφῇ καὶ τῇ υστεροπά, μοιάζουν καταπληκτικά μὲ τοσοχριστιανούς Ποντίους. Ἀκούεις τὴν ποντιακὴν διάλεκτον λαλουμένην καὶ τῇ ἡχῷ τῆς λόρας, πού υπενθυμίζει δοξαριμένο παρελθόν, ~~τέλος της παραγράφου~~

• • • • • ΛΥΡΑ - ΤΡΑΓ • • • • •

"Ἀγαπητοί διροαταί, δε διδλογος "Ὤρος Ποντίων" ἀφιέρωσε τῇ σημερινῇ του ἑπο, πῇ στὴν περιοχὴν Τόνιας - δρακαίας θεανίας - τοῦ Πέντου, δικαιοστατικοῦ δικαιοδοσίας μεταποντικοῦ πατριαρχείου.

Κοντά σας καὶ τὰλι τὴν ἐρχόμενη ἔβδομάδα τὴν ἔντα μέρα καὶ ὥρα. -

~~τέλος της παραγράφου~~ • • • • • ΣΗ Η Α • • • • •

... σε μακρόσυρτο ἱχού, κουδούνια κ.λπ. καὶ ἀκολούθως κανουνικό σῆμα ...

Μετεόρθη ἡ λαογραφικὴ ἐπιφύλακὴ "Ποντιακὸς ἀντίλλαιος" τοῦ Συλλόγου "Ὤρος Ποντίων". -- Κείσσεις καὶ δικιεμένεια Επέδη Ερετικόδη. --

• • • • τὸ σῆμα οβήνεις • • • • •
συτεῖς καὶ δέν δάχτυλον καὶ φτερόνεις εἴδη περιστοι τους τοῦτη τὴν ἀποριή, διν δέν εἶχαν τόσο στενούς δευτεροὺς μὲ τὸν ποντιακὸν λαδόν.

Οὐ μέτοποι τῆς Τόνιας, μὲ τὴν επιτάγην τοῦ Πέντου ἀπὸ τοῦ Τοβρίους, διεσλαμίζειν στὸ σύνολό τους, Ἀλλά ἡ περιοχὴ ἔχει ξετορία, ποῦ χάνεται στὰ ράδη τῶν αλινών. Βούνει δὲ τὴν ἑποχή τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς μυθολογίας.